

PUNK-PIENLEHTIKYSELY

Sivu 1 / 4

Jux Ernst

Lehden perustiedot

Lehti tai lehdet, joiden tekoon osallistuit: Anonyymi Mustetahra

Roolisi lehdessä: toimittaja / kirjoittaja / päätoimittaja

Minä vuosina teit lehteä tai lehtiä: 1979 - 1982

Julkaistujen numeroiden määrä, painosmäärät ja ilmestymisajankohdat:

3 numeroa, noin 100 kpl / painos, ilmestymisajankohdista ei ole mitään muistikuvaa eikä dokumentteja.

Asuinkunta lehteä tehdessä: Oulu

Vanhempien ammatit tai yhteiskuntaluokka: insinööri / kirjanpitäjä / keskiluokka

Lehti

A. Lehden teon aloittaminen

1. Miksi aloit tehdä lehteä? Oliko lehdelläsi esikuvia pienlehtien joukossa tai muualla? Olitko tehnyt aiemmin esimerkiksi koululehteä?

Itse asiassa aloin ensin kirjoittaa koneella burroughsmaista tajunnanvirtalyriikkaa, ja jotenkin tuli sellainen tunne, että sen haluaisi julki. Järki sanoi, ettei kukaan halua lukea PELKKÄÄ terapiakirjoittamista, joten jotain asiaakin olisi hyvä olla. Edes siteeksi.

Pienlehdet olivat vähän vonnegutmaisemmin ilmaistuna huutoja: "Minä olen täällä!" joihin sitten joskus tuli yhtä vonnegutmaisista vastauksia "Hyvä että olet!".

Selkeä esikuva oli Hilse, joskin Hilse oli selvemmin musiikkilehti, vaihtoehto silloisille Soundille ja Musalle, jotka nekin olivat taas edellisen sukupolven vaihtoehtoja Suosikille ja Helpille.

Joskus ala-asteella olin ollut mukana tekemässä luokan omaa lehteä, sen kokoisella joukolla toimimisesta jäi vain tunne, että "ei näin".

2. Millaisella porukalla teitte lehteä? Oliko porukan sisällä työnjakoa?

Muita kirjoittajia olivat Pentit Sarkkinen ja Kankaala (rip). Kumpikin kirjoitti omanlaisiaan runoja, Sarkkinen brutaalia erityyriikkaa, Kankaala absurdeja ja dadaistisia.

Jonkinlaiseen kylddyrelliyyteen kai ihan pyrittiin, mutta toisaalta kaikenlaiseen yläkulttuuriin suhtauduttiin varauksellisesti ja pilkallisesti.

Minä kokosin lehden, tein taiton, ja hoidin enimmäkseen käytännön asiat.

3. Missä lehti kopioitiin? Oliko käytössä valokopio- vai offset-menetelmä?

Mainoksia jakavan lukiolaisen budjetilla offset jäi aivan haaveeksi. Kopiointi taisi tapahtua yhden tuttavain kautta silloisen SKDL:n nuoriso-osaston toimistolla. Luultavasti puolueen

virallinen taho ei olisi hyväksynyt; anarkismi ja kommunismi eivät ole koskaan sopineet

kovin hyvin yhteen, eivät Barcelonassa 1937 eivätkä muutenkaan.

B. Lehden muoto ja sisältö

4. Miten lehti taitettiin? Oliko sinulla aiempaa kokemusta taittamisesta?

Ei mitään aikaisempaa kokemusta. Yrityksen ja erehdyksen kautta päädyin liimaamaan master-sivut yhdelle A3:lle, joka sitten kopioitaessa pienennettiin A4:ksi. Pientäminen paransi useimpien kuvien laatua. Lehden koko oli A5, joka oli kätevä kädessä ja kätevä postittaa.

5. Millaisista aiheista kirjoitit lehteen tai lehtiin?

Itseä kiinnostavista, sellaisista joista tuntui haluavan sanoa jotain. Useimmiten sanominen oli aika absurdia.

Kirjoittaminen oli myöhäismurrosikään tai aikuistumiseen kuuluvaa nuoren miehen identiteetin etsimistä, poliittisen, eettisen, seksuaalisen tai musiikillisen identiteetin. Joku toinen olisi kirjoittanut kirjan. Mällinen sittemmin kirjoittikin.

6. Miten hyvin koit lehden heijastavan omaa persoonaasi?

Erittäin vahvasti, vaikka meitä olikin kolme sitä tekemässä.

7. Jos kirjoitit kuin omaan lehteesi, mihin lehtiin? Miten muihin lehtiin kirjoittelu erosi oman lehden teosta?

En muista. Saattaa olla, että kirjoitin.

Jos kirjoitin, todennäköisesti kirjoitin aivan kuin olisin kirjoittanut Anonymiin Mustetahraan.

C. Pienlehtiyhteisö ja ympäröivä kulttuuri

8. Miten lehteä levitettiin? Millaisia ajatuksia sinulla oli levittämisen suhteen?

Tyypillisesti myytiin muutaman markan hintaan festivaaleilla ja muissa yleisötapahtumissa.

9. Millaisia suhteita sinulla oli muihin pienlehtien tekijöihin? Millaiseksi koit pienlehtiyhteisön?

Vaihtelevan läheisiä. "Lehemä":n tekijöistä kaksi oli luokkakavereita, "Hykynä":n ja "Jumalainen Nooan Arkki" -lehden – ja muutaman muunkin, joiden nimiä en muista – tekijät olivat kavereita, joiden kanssa käytiin pussikaljalla, konserteissa ja perustettiin bändejä.

10. Millainen oli naisten asema pienlehtipiireissä?

Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta naisten asema oli masentavan samanlainen kuin kaikissa äijätouhuissa. Oli muutamia lehtiä, joiden tekijät olivat naisia, mutta pääpiirteittäin pienlehti- ja punktouhuissa naiset enimmäkseen loistivat poissaolollaan, tai olivat tyttöystäviä.

Aktiivisia osallistujia ja toimijoita oli perin vähän. Naiset ikään kuin itsekin tyytyivät rooliinsa yleisönä.

11. Miten tutustuit punkkiin ja miten punk vaikutti lehteen?

Omia bändiryhtyksiä oli ollut jo ennenkin, mutta se, kun Yleisradion iltauutisista tuli pätkä

Sex Pistolsia, ja sitten kerrottiin että ”tätä bändiä ei sitten muuten lasketa Suomeen” oli ensimmäinen sysäys, ja varsinainen pamaus oli Pelle Miljoona & N.U.S. Tuli sellainen tunne, että jumankekka, noin ”huonosti” minäkin osaan soittaa. Punkin kautta tutustui taas sitten uusiin ihmisiin, joilta kuuli lisää musiikkia.

12. Oliko punk vain musiikkia ja musiikki vain punkkia?

Punk oli enemmänkin kuin musiikkia, se oli kokonainen itseilmaisun tyyli. Inhoan sanaa muoti tässä yhteydessä, mutta kyllä, punk oli myös muoti, vaikka ns. muotipunk olikin halveksittua ja halveksittavaa.

Alussa melkein mikä tahansa siihen asti normaalista nuorisopukeutumisesta poikkeava riitti shokeeraamaan, mutta muutamassa vuodessa suuren yleisön toleranssi kasvoi siinä määrin, että shokeeraamiseen tarvittiin jo äärimmäisempiä keinoja, kirkasväristä irokeesia ja pitkäniittistä nahkatakkaa.

Tyypillistä mille tahansa alakulttuurille on se, että kaupallista menestystä pidetään epäilyttävänä, ja kuitenkin se on edellytys sille, että sanoman saa julki.

Ja ei, musiikki ei ollut vain punkkia. Ainakaan ei kaikille, ainakaan ei minulle. Löysin punkin edeltäjät aika nopeasti (mitähän ne laittoivat Detroitin juomaveteen, kun sieltä tuli muun muassa Iggy & The Stooges, MC5, Frijid Pink ja Black Merda?), minkä lisäksi blues oli koko ajan lähellä sydäntä.

Samoihin aikoihin kävin kirjastossa kuuntelemassa John Cage:n ja Stockhausenin levytyksiä ja rupesin itse leikkimään kelanauhureilla ja itse askarrellulla elektroniikalla. Lopputuloksella ei ollut musiikillisesti mitään tekemistä punkin kanssa, mutta tee-se-itse-lähestymistapa ei olisi voinut olla enemmän punk.

13. Miten suhtauduit korkea- ja populaarikulttuuriin pienlehtivuosina? Entä politiikkaan?

Kävin paljon teatterissa ja vielä enemmän elokuvissa, luin paljon ja laajalti: en pelkkää maailmankirjallisuutta, mutta en myöskään pelkkää viihdettä; kokeilin kuvataiteen alalla, mutta tajusin nopeasti, ettei se ole aivan minun juttuni. Voisi sanoa, että suhtauduin KAIKKEEN luovaan tekemiseen positiivisesti.

Politiikka kiinnosti tuolloin, kiinnostaa tietysti edelleenkin, mutta PUOLUEpolitiikkaan suhtauduin suurella varauksella.

D. Lehden tekemisen jälkeen

14. Milloin ja miksi lopetit lehden tekemisen? Seurasitko pienlehtimaailmaa vielä sen jälkeen?

Into vain hiipui, kunnes lopahti. Innostuksen loputtua en jaksanut innostua edes muiden tekemistä lehdistä. Osaltaan innon loppumiseen saattoi vaikuttaa se, että kaikki lehdet muistuttivat toisiaan ja kaiken kaikkiaan koko punkskene tuntui muuttuvan koko ajan ahdasmielisemmäksi uskonlahkoksi.

Punkin alkuperäinen idea – niin kuin itse sen ymmärsin – oli tehdä OMAA juttua, ja jotenkin pienlehtimaailma ja punkskene rupesi itse määrittelemään itselleen rajoja sen suhteen mitä voi tehdä ja mitä ei.

15. Miten koit siirtymän hardcore-aikakauteen vuoden 1982 paikkeilla?

En edes huomannut sitä. Oma musiikillinen suuntautumiseni lähti Joy Divisionin,

Siouxie & The Bansheesin ja erityisesti PIL:n myötä kokeellisemman post-punkin suuntaan. Asiaan saattoi vaikuttaa sekin, että soittotaidon kehittyessä sahaaminen ei tuntunut enää mielekkäältä.

16. Miten lehdenteko vaikutti myöhempään elämääsi (esimerkiksi ystäväpiiri, arvot, ammatti)?

Ystäväpiiriin ei mitenkään. Ne ystävät, jotka ovat edelleenkin ystäviä tuolta ajalta, ovat ystäviä riippumatta mistään lehden tekemisestä.

Arvoihin ehkä. Toisaalta luulen, että arvoni ovat olleet olemassa paljon ennen pienlehden tekemistä, ja ennen kaikkea luulen, että lehden tekeminen ei sinänsä ole arvojani muokannut.

Ammattiin ei mitenkään. Ensimmäisen oman tietokoneeni hankin vasta vuosia lehden teon lopettamisen jälkeen, ja siitäkin meni yli kymmenen vuotta, ennen kuin harrastuksesta tuli ammatti.

17. Jos jatkoit myöhemmin journalistista toimintaa, koitko pienlehtitaustan vaikuttaneen toimittajantyöhösi esimerkiksi tyylin tai työskentelytapojen kautta?

En jatkanut, enkä toisaalta usko, että absurdismille olisi ollut kysyntääkään kuin korkeintaan pakinoitsijana.

Anonyymi Mustetahra- haastattelu-

Juxin vastauksia Marlene Hyypän haastattelukysymyksiin.

Miten lehti sai alkunsa?

Pienlehtien tekeminen 70-luvun lopussa oli aikansa some. Kun ei tuntenut ketään, eikä kukaan tuntenut, ja jotenkin vain tuntui, että oli tehtävä jotain, sanottava vaikkei olisi aina niin ollutkaan sanottavaa.

Epäilen, että pienlehtien tekijäkunta oli niitä, joita olisi myöhemmin kutsuttu nörteiksi, otakuiksi tai vaikka miksi. Joka tapauksessa pääsääntöisesti päähänpotkittuja tai koulukiusattuja tai vähintäänkin itsensä ulkopuoliseksi tuntevia. Oulun kaltaisella jääkiekkolestadiolaispaikkakunnalla siis ei-jääkiekkoilijoita ja varsinkin ei-lestadiolaisia.

Niitä tyyppisiä, joita ei koulussa juuri huomattu, ja joita ei varsinkaan koulun bileissä huomattu. Pienlehden tekeminen oli jonkinlainen taiteellis-sosiaalinen kannanotto: huomatkas, mä pystyn tekemään jotain tällaista, jota te juntit ette ole tulleet edes ajatelleeksi. Vastakkainasettelu oli valmis, koska jääkiekkojuntteja ahdisti se, että oli jotain, jota eivät sen ollessa ei-jääkiekkoa ymmärtäneet, ja josta joku oli vielä ylpeä.

Vähän sama juttu kuin kitaransoitto. Jos jääkiekkomeriitit eivät riittäneet herättämään vastakkaisen sukupuolen mielenkiintoa, niin bändin perustaminen ja varsinkin siitä kohkaaminen ja loppujen lopuksi, kun se bändi oli olemassa, vaikkei olisi tehnyt keikan keikkaa, yleinen kohkaaminen riitti herättämään jotain tunteita, vaikka yleensä pikemminkin kauhunsekaista paheksuntaa kuin kiinnostusta.

Pienlehden tekeminen oli kuitenkin kitarismia ja jääkiekkoa selkeästi älyllisempi prosessi; oli jotain sanottavaa, ja sillä sanottavalla oli todellinen tai luuloteltu vastaanottajakunta. Tyypillisesti monistettujen pienlehtien painokset olivat kuitenkin maksimissaan vain muutamia satoja, tilaajia oli vain muutamia, ja loput myytiin puoliväkisin keikkapaikoilla hämmentyneille kanssaihmisille, joten sanoman - sikäli kuin sellaista oli - läpimenoa ei pystynyt mitenkään takaamaan.

Miten lehti kytkeytyi oululaiseen punk/uusi aalto-alakulttuuriin?

Soitin bassoa, sittemmin kitaraa luokkakaveriporukan kanssa perustamassamme punkbändissä, jonka nimi vaihtui useita kertoja.

Yhtään keikkaa ei tuolla kokoonpanolla tehty, Tuovinen, Kankaala ja Junno pääsivät Pyrinnön lavalle Raaka Voima -yhtyeen toisessa inkarnaatiossa, itse soitin samalla lavalla Xböön riveissä, jossa mainitun Raaka Voima -yhtyeen aiemmasta kokoonpanosta oli mukana kitarassa Jukka Kangas (sittemmin Après Demain, Kansanturvamusiiikkikomissio, Radiopuhelimet, Brüssel Kaupallinen, Rising Suns) ja Jari Lehtonen (vokaalit)

Olimme tarkkoja ääntämyksestä. Xböö äännetään ksböö, ei äksböö, äkspööstä puhumattakaan. Snobismia Oulussa, misä ei ruukata peetä ääntää pehemiänä.

Punk ei ollut niinkään genre, kuin yleisemmin jonkinlainen tekemisen viitekehys, kolmen soinnun sahaamiseen kyllästyi melkein heti kun alkoi oppia soittamaan. Siksi Xböö soitti post-punkia, joka hipoi lähes progea.

Xböön basisti Jukka Turunen (sittemmin Après Demain, Electric Blue Peggy Sue and the Revolutionions From Mars) on tehnyt kulttuuriteon taltioidessaan muutamia Xböön taidepläjäyksiä YouTubeen:

<https://www.youtube.com/watch?v=HKctpWK8s-U>

Yhteyksiä oli myös Oulun ulkopuolelle, Utajärviset Keräsen veljekset Asko ja PK (silloin Matti Mätä & SS, myöhemmin 22-Pistepirkko) järjestivät alkuperäisen Raaka Voima -yhtyeen mukaansa Nivalan Tuiskulaan ja organisoivat jopa bussikuljetuksen sekä järjestivät ainakin parit bileet Utajärvellä, missä oli ihan miellyttävä maailmanlopun meininki.

Monta numeroa lehteä tehtiin?

Lehteä tehtiin neljä numeroa, julkaistiin kolme. Ensimmäinen oli A5-kokoinen, mutta taittoon ja pienentämiseen meni sen verran aikaa, että toinen numero oli aivan mukavuus- tai laiskuussyistä A4-kokoinen. A4 -koko ei kuitenkaan miellyttänyt itseä, eikä edes mennyt yhtä hyvin kaupaksi, joten kolmas numero askarrettiin jälleen A5-kokoiseksi.

Askartelua tuo vaati siksi, että kukin A4-kokoinen koneella tai käsin kirjoitettu sivu piti teipata A3-kokoiselle paperille, ja tehdä lehdestä tavallaan A3-kokoinen masterkopio, joka sitten pienennettiin.

Minä vuosina lehti ilmestyi?

Menin lukioon 1979, ja muistaakseni 1. numero ilmestyi niihin aikoihin. Suunnilleen yksi numero vuodessa, eli tuo kolmonen sitten 1981 tai 1982.

Neljäs numero oli suunnitteilla, mutta lehden teko jotenkin vain jäi muiden aktiviteettien jalkoihin. Saattaa olla, että ihan luin ylioppilaskirjoituksiin.

Tekijät?

Allekirjoittanut sekä Pentti Sarkkinen (tajunnanvirtatarinoita ja eritelyriikkaa). Muutamia parin rivin runoja edesmenneeltä Pentti Kankaalta.

Tekoprosessit? (Yhdessä, erikseen, paikka...)

Tyypillisesti erikseen. Kirjoitin vanhalla Adler-merkkisellä kirjoituskoneella, koska en uskonut kenenkään haluavan lukea KOKONAAN käsin kirjoitettua lehteä. Toisaalta useat Sarkkisen kirjoitelmat laitoin sivuille sellaisenaan, ruutupaperit ja kaikki.

Rahoitus, taitto, painatus/kopiointi, jakelu?

Omalla rahalla (minulla oli mainostenjakopiiri noihin aikoihin). Taiton tein itse liimaamalla A4-kokoiset sivut A3-kokoiseen masteriin, joka sitten pienennettiin. Muistaakseni ainakin

yhden numeron sain kopioitua edullisesti SKDL:n toimistolla, jonne yhdellä tuttavallani oli yhteyksiä. Kaupalliset kopioliikkeet olivat koululaisen / opiskelijan kannalta ylihinnoiteltuja. Kouluilta ei tullut edes kysyttyä - sen verran molemminpuolista epäluuloa oli ilmassa. Pärjäsin lukiossa ihan hyvin, mutta anarkistinen kaiken kyseenalaistava asenne ja nahkatakkihabitukset eivät varsinaisesti olleet mitään meriittejä opettajakunnan silmissä.

Sisällöt: aihepiirit, juttutyypit, huumori, punk, levyarviot...lehden _linja_?

Linja oli melko linjaton, punk, vähän levyarvioita, joitain esseiden tapaisia yrityksiä ilmaista sitä, mitä mieltä oli jostain asiasta, huumoria ja huonoa huumoria. Sarkkinen oli alapää- ja eritehumeristisen lyriikan mestari.

Siinä iässä tiesi selkeämmin sen, mitä EI halunnut kuin sen, mitä halusi.

Tyyli: ulkoasu, teksti sekä kirjoituskoneella että käsin, tajunnanvirta, kirjoitusvirheet, piirustukset...Kerro tästä.

Kyllä, niitä kaikkia. Siis tajunnanvirtaa kirjoituskoneella, esseitä käsin, piirustuksia ruutupaperille ja sellaisenaan kopioiden sivulle. Kirjoitusvirheillä ei ollut niin väliä, joskus korjasi, joskus ei.

-Paikallisuus: miten ilmenee lehdessä?

Ei oikeastaan mitenkään. Lehden tekovuosina 1979-1981 ei uuden aallon puolella ollut havaittavaa oululaisuutta tai Oulu-soundia, joka 80-luvun loppupuolella muodostui enemmän käsitteeksi kovaääniselle ja vihaiselle punkin jälkeiselle rock-musiikille.

-Asenne, ideologiat, mielipiteet, politiikka?

Dadaismi, anarkismi, enemmän hippiaatteen kuin vallankumousoatteen hengessä. Jossain määrin myös kyllästyneisyys vasemmistointellektualismin vaikutukseen.

Mikään tuolloin vallalla ollut poliittinen suuntaus ei tuntunut omalta eikä mielekkäältä.

Valtakulttuuri ja vastakulttuuri asetelma lehdessä?

Palaute?

Vähäistä, yksittäisten henkilöiden kommentteja tai kirjeitä.

Oliko lehdentekijöiden kanssa muitakin projekteja/harrastuksia kuin Anonyymi Mustetahra?

Muiden lehdentekijöiden kanssa kyllä. Etupäässä soittaminen tai jonkinlaisen metelin tuottaminen sekä keskioluen juominen (kesäisin Lintulan ja Kaakkurin välisessä metsässä, kauan ennen kuin se rakennettiin.)

Kuvaile oululaista kulttuurimaisemaa lehden ilmestymisen aikoihin. (korkeakulttuuri- alakulttuuri, punk-liike, tapahtumat, kulttuuri-ilmapiiiri)

Korkeakulttuurin kanssa ei ollut oikein mitään tekemistä. Pelmu ry perustettiin noihin aikoihin, mutta sen johtoon valittiin "vanhoja hippejä", eri sukupolven muusikoita, jotka olivat hieman hämmentyneitä siitä, miten mekastaviin kakaroihin olisi pitänyt suhtautua.

Kuusrock oli melkein pahin ns. keskitysleirifestivaali, jossa järjestyksenvälvojat suhtautuivat rock-kansaan avoimen vihamielisesti.

Muita pienlehtiä/tekijöitä Oulun seudulta?

Kaukovainiolla Penttilä, Kangas ja Kekäläinen tekivät Hykynä -nimisen lehden lisäksi lähes legendaarisen "Jumalainen Nooan Arkki" -lehden, joka oli yksi (1) ainoa A4, joka oli taiteltu ja taiteltu ja taas taiteltu, niin että sen koko olisi ollut jotain A9, jos sellainen olisi olemassa. Aiheena oli lähinnä jumalanpilkka ja alkoholin ylistys.

Ja tietysti Röyhkän ja kumppanien Tilt Zeitung, joka oli jossain määrin esikuva lähes kaikille muille.